

Gemeenteraad

uw brief van:                      ons kenmerk:                      bijlage(n):                      datum:  
22 januari 2021

Onderwerp:  
Terugvordering bijstand

Beste raad,

Zowel landelijk als in onze gemeente is momenteel veel aandacht voor de terugvordering van bijstand. Afgelopen dinsdag heeft uw commissie hier ook uitgebreid bij stil gestaan.

Tegen deze achtergrond sturen wij u deze brief. Wij zien drie aanleidingen voor de brief. Tijdens uw commissievergadering van 19 januari 2021 heeft u ons gevraagd meer inhoudelijke informatie te verstrekken over de afwegingen die een rol hebben gespeeld bij onze besluiten over de terugvordering van bijstand. Tevens heeft u vragen gesteld over de bejegening van onze inwoners. Met de brief willen wij deze vragen beantwoorden. Daarnaast citeren diverse media uit het advies van de commissie bezwaarschriften in een casus. Ten slotte heeft gisteren een gesprek plaatsgevonden tussen de portefeuillehouder en de moeder van betrokkene in een casus. Ook daarover willen wij u informeren.

In deze brief gaan wij in op:

1. De informatie die u verzocht over beide casussen;
2. Het voornemen om onafhankelijk nader onderzoek te laten doen;
3. Uw zorgen over de bejegening van inwoners.

### **We informeren u over twee casussen**

Het spreekt voor zich dat wij uw raad willen informeren over de afwegingen bij de uitvoering van beleid. Tegelijk beperken wet- en regelgeving ons hierbij. In deze brief proberen wij voor één casus een balans te vinden tussen het verstrekken van de door u gewenste informatie en het volgen van de bepalingen zoals opgenomen in de Gemeentewet, de AVG en de Wet openbaarheid van bestuur. Persoonsgegevens en informatie die de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van onze inwoners raakt kunnen wij niet delen.

#### *Casus 1*

Aangezien het advies van de commissie bezwaarschriften in de andere casus door diverse dagbladen openbaar is gemaakt, sturen wij u de stukken voor deze casus toe. Wij wijzen erop dat onze verantwoordelijkheid een andere is dan die van een dagblad. Bij een beroep op de privacyregelgeving lopen wij hier een zeker risico. Aangezien wij het van belang vinden de raad goed te informeren en de zaak al openbaar is, aanvaarden wij dit risico. U ontvangt daarom bij deze brief:

- Het advies van de commissie bezwaarschriften;
- De ambtelijke reactie hierop;
- Het collegebesluit.

Het collegebesluit in deze casus is beknopt. Wij lichten u daarom kort het proces toe. Het advies van de commissie bezwaarschriften om het bezwaarschrift gegrond te verklaren en de ambtelijke reactie hierop zijn destijds met de portefeuillehouder besproken. Op aangeven van de portefeuillehouder heeft ons college hierover afstemming gehad en besloten het advies van de commissie bezwaarschriften op te volgen. Vervolgens is de zogenaamde beslissing op bezwaar in mandaat van het college door de directeur/gemeentesecretaris ondertekend<sup>1</sup>. Dit besluit is bijgevoegd. Daarin is aangegeven dat wij ons kunnen vinden in het zorgvuldig tot stand gekomen advies van de commissie. Daarom hebben wij het advies en de motivering daarvan volledig overgenomen en besloten het bezwaar gegrond te verklaren. Het bestreden besluit is ingetrokken, waarmee de terugvordering is komen te vervallen.

Naar aanleiding van deze casus heeft een gesprek plaatsgevonden tussen medewerkers, collegeleden en gemeentesecretaris. Het doel van dit gesprek was de dilemma's waar medewerkers in de praktijk tegenaan lopen en bestuurlijke afwegingen te delen. En hierdoor te leren. De afspraak is gemaakt dat deze dilemma's als deze zich voordoen vaker te delen met de portefeuillehouder.

Deze casus en het gesprek tussen college en medewerkers hebben ons geleerd dat Werken vanuit de bedoeling en de uitvoering van de Participatiewet ingewikkeld is. Want hoe pas je het hart goed toe terwijl de wet hier strikt in is? Deze casus heeft ons wederom geleerd dat er dilemma's zijn waarover in gesprek moeten blijven.

### *Casus 2*

Zoals vermeld beperken wet- en regelgeving ons in deze casus bij het verstrekken van de door u gewenste informatie. Wij hebben waar dat kon teksten uit het advies van de commissie bezwaarschriften overgenomen en geanonimiseerd. Aan betrokkene wordt verzocht of deze akkoord gaat met het openbaar maken van het gehele advies van de commissie.

De verloop van de casus en het advies van de commissie bezwaarschriften laten zich als volgt omschrijven:

- Bij beschikking is namens het college van burgemeester en wethouders in december 2018 besloten de aan bezwaarde verleende bijstandsuitkering te herzien en terug te vorderen. Bij brief heeft bezwaarde hiertegen een bezwaarschrift ingediend. De Commissie bezwaarschriften heeft een hoorzitting gehouden en een advies uitgebracht. Het advies is uitgebracht in augustus 2019;
- Tijdens de hoorzitting bleek dat sprake zou zijn van toezeggingen aan bezwaarde. En dat hiermee het vertrouwensbeginsel geschaad zou zijn. De commissie is van oordeel dat het college niet in strijd met het vertrouwensbeginsel gehandeld heeft;
- Naar het oordeel van de commissie is vast komen te staan dat bezwaarde de inlichtingenplicht van artikel 17 van de Participatiewet heeft geschonden;
- De commissie is dan ook van oordeel dat het recht op bijstand terecht is herzien en dat er een bedrag kan worden teruggevorderd;
- De commissie is van oordeel dat de door bezwaarde aangevoerde omstandigheden geen dringende redenen opleveren op grond waarvan zou moeten worden afgezien van terugvordering;
- De commissie is van oordeel dat het college het bestreden besluit op goede gronden heeft genomen en dat deze besluiten op zorgvuldige wijze tot stand zijn gekomen. Naar het oordeel van de commissie zijn er geen redenen aangevoerd die tot een andere conclusie kunnen leiden;
- De commissie adviseert het college het bezwaar ongegrond te verklaren en het bestreden besluit in stand te laten onder aanpassing van de motivering.

Na ontvangst van het advies is de beslissing op bezwaar in mandaat door de gemeentesecretaris in oktober 2019 ondertekend. Daarin is aangegeven dat het college het advies en de uitleg van de commissie overgenomen heeft en besloten heeft het bezwaar ongegrond te verklaren. En dat het primaire besluit (in mandaat door de

---

<sup>1</sup> Zie voor de procesgang het overzicht bij deze brief

afdeling genomen) inhoudelijk niet wordt veranderd, maar dat we de motivering wel aanvullen zoals uitgelegd in het advies van de commissie.

Donderdag 21 januari 2021 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen de moeder van de betrokkenen in deze casus en de portefeuillehouder. In deze casus is het juridisch kader helder. Ook het advies van de commissie bezwaarschriften is helder. Tegelijk vraagt het college zich af of recht wordt gedaan aan deze specifieke situatie waarin betrokkene zich bevond. Daarom hebben wij het voornemen hiernaar nader onafhankelijk onderzoek te laten doen. De uitkomsten hiervan zullen we met de raad delen.

### **We hebben opdracht gegeven tot nader onderzoek**

In uw bijdragen tijdens de commissievergadering van dinsdag 19 januari klonk zorg door. Zorg over of de gemeente Heerenveen bij terugvordering van bijstand hoofd én hart gebruikt.

Gelet op de zorg van de raad en de huidige inzichten op terugvordering hebben wij het voornemen de opdracht te geven onafhankelijk onderzoek te laten doen naar casussen waarbij terugvordering heeft plaatsgevonden sinds 2016. De nadere invulling van het onderzoek en de planning willen wij in de week van maandag 25 januari met u delen. Vast staat dat het onderzoeksrapport openbaar zijn zal zodat u daar in het openbaar uw oordeel over kan vellen.

### **We geven een vervolg aan uw zorg over de bejegening van onze inwoners**

In de commissievergadering heeft een aantal fracties zorgen uitgesproken over de bejegening. In zijn algemeenheid zijn onze inwoners en ondernemers tevreden over de bejegening door de gemeente Heerenveen. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de cliëntervaringsonderzoeken in het sociaal domein of het Motivaction-onderzoek – het onderzoek naar beleving van onze inwoners over onze gemeente - dat onlangs is uitgevoerd.

Ook als wij inwoners moeten teleurstellen in de uitvoering van beleid, in het fysiek of sociaal domein, zetten wij ons ervoor in dit veilig, zorgvuldig en met het hart te doen. Dat lukt volgens sommige inwoners niet altijd, zeker als de boodschap niet de boodschap is die zij wensen. Als inwoners zich bij de uitvoering van de Participatiewet onheus bejegend voelen, is er een externe klachtencommissie.

Toch vinden wij het belangrijk uw zorg een vervolg te geven. Het is ons voornemen op korte termijn een onderzoek te doen naar de beleving van de bejegening van inwoners die een beroep doen op de Participatiewet. Daarbij zullen wij ons ook vergelijken met andere gemeenten. De uitkomsten delen we vanzelfsprekend met u en worden betrokken bij het gesprek over het Motivaction-onderzoek waartoe wij onlangs het initiatief namen.

### **Afsluitend**

Wij kunnen ons voorstellen dat de raad hierover in het openbaar nader met het college wil spreken. Al eerder voorzien was dat de portefeuillehouder mevrouw Rinkes het onderwerp op Omrop Fryslân op vrijdagavond 22 januari zou toelichten. Wij hebben gemeend, ondanks dat ons eerste belang is hier met uw raad over te spreken, dit gesprek wel door te laten gaan. Hierbij maken wij vanzelfsprekend het voorbehoud dat de raad zich over deze brief nog moet uitspreken.

### **Bel gerust als u vragen heeft**

Heeft u vragen over deze brief? Neem dan contact op met Jochem Sloothaak, door te bellen naar 14 05 13.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Heerenveen.  
De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

Jeroen van Leeuwestijn

Tjeerd van der Zwan

## Procesgang bij signalen ondersteuning

De stappen bij signalen van ondersteuning zijn:

- Signalen van vermoedelijke inkomsten/vermogen die niet zijn opgegeven kunnen binnenkomen via het Inlichtingenbureau, via anonieme tips bij Handhaving, uit bankafschriften die bij het contactgesprek worden ingeleverd, uit eigen meldingen van de klant en al geboekte heronderzoeken als de aanvraag daartoe aanleiding heeft gegeven;
- Vervolgens worden deze signalen vergeleken met de gegevens die bij de gemeente bekend zijn;
- Als blijkt dat dit niet lijkt te kloppen, dan wordt contact gezocht met de klant en vindt er een gesprek plaats. Indien nodig worden dan de bankafschriften/loonspecificaties etc. opgevraagd. De bevindingen worden gedeeld met de klant en er vindt hoor en wederhoor plaats;
- De Specialist inkomen doet het eerste onderzoek, als er meer onderzoek nodig is (vermoedens van fraude) wordt handhaving ingeschakeld. Zij doen verder onderzoek. Handhaving geeft advies aan de specialist inkomen die besluit en geeft beschikking af. Besluit kan diverse gevolgen hebben zoals aanpassing norm of een terugvordering (bij te veel betaalde uitkering);
- Rekening houdende met de argumenten van de klant, wordt via een beschikking de ten onrechte verstrekte uitkering teruggevorderd;
- Bij overtreding inlichtingenplicht moet een boete volgen;
- Tegen deze beschikking kan de klant in bezwaar gaan;
- Er vindt dan een hoorzitting plaats bij de onafhankelijke bezwarencommissie. De klant mag daarvan af zien, de gemeente niet;
- Er volgt een advies van de bezwarencommissie;
- Via een beslissing op bezwaar (in mandaat belegd bij de gemeentesecretaris) wordt het bezwaar gegrond of ongegrond verklaard;
- Beide partijen mogen dan in beroep gaan bij de rechter;
- Daar wordt wederom hoor en wederhoor toegepast tijdens de zitting;
- De rechter verklaart het beroepsschrift gegrond of ongegrond;
- Beide partijen mogen in hoger beroep gaan bij de CRvB (wederom zitting);
- De CRvB verklaart het hoger beroep gegrond of ongegrond. De wettelijke procedure eindigt hoe dan ook bij de CRvB.